

**PALVELUTASOPÄÄTÖS ENSIHOITOPALVELUN
JÄRJESTÄMISEKSI PÄIJÄT-HÄMEEN
HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄSSÄ
1.5.2017 ALKAEN**

Hyväksytty valtuustossa x.x.2017

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Ensihoitopalvelun sisältö ja taso	3
3. Ensihoitopalvelun järjestämistapa	5
4. Potilaiden tavoittamisaikatavoitteet	6
5. Ensihoitohenkilöstön koulutustaso	6
Liite 1 Ensihoidon riskialueet	8

1. JOHDANTO

Ensihoitopalvelu on terveydenhuollon toiminnallinen osa, joka vastaa pääasiassa hoitolaitosten ulkopuolella olevien potilaiden kiireellisestä hoidon tarpeen arvioinnista, ensihoidosta ja tarvittaessa kuljetuksesta hoitopaikkaan.

Terveydenhuoltolain (VN 1326/2010) 39§ mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tulee järjestää alueensa ensihoitopalvelu. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä tekee ensihoidon palvelutasopäätöksen. Palvelutasopäätöksessä tulee määritellä ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvan henkilöstön koulutus, tavoitteet potilaan tavoittamisajasta ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Ensihoitoasetuksen (STM 340/2011) 4§ mukaan palvelutasopäätöksessä tulee edelleen määritellä ensihoitopalvelun saatavuus, taso ja sisältö ensihoitopalvelun toiminta-alueella. Palvelutasopäätöksen on perustuttava riskianalyysiin, erilaisiin sairastumis- ja onnettomuusuhkiin ja muihin ensihoidon tarpeeseen vaikuttaviin paikallisiin tekijöihin.

Ensihoidon palvelutasopäätöksen lähtökohtana on turvata laadukas ja mahdollisimman tasa-arvoinen ensihoitopalvelu Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alueella. Saman riskialuealuokan asukkaille tulee tuottaa samantasoiset ja yhdenveroiset ensihoitopalvelut.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä vastaa sairaanhoitopiirille kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä. Ensihoidon palvelutasopäätöksen valmistelusta vastaa yhtymän ensihoitokeskus, joka toimii ensihoitopalvelun järjestämisvastuussa olevana yksikkönä.

Tämä palvelutasopäätös tulee voimaan 1.5.2017 ja koskee kaikkia Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntia ja on voimassa siihen saakka, kunnes uusi valtakunnallinen sote-organisaatio on perustettu ja vastaa ensihoitopalvelun järjestämisestä.

2. ENSIHOITOPALVELUN SISÄLTÖ JA TASO

Terveydenhuoltolain 40§:n mukaisesti ensihoitopalvelun tehtäviin kuuluvat:

- 1) äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella lukuun ottamatta meripelastuslaissa (1145/2001) tarkoitettuja tehtäviä ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön;
- 2) ensihoitovalmiuden ylläpitäminen;
- 3) tarvittaessa potilaan, hänen läheisensä ja muiden tapahtumaan osallisten ohjaaminen psykososiaalisen tuen piiriin;
- 4) osallistuminen alueellisten varautumis- ja valmiussuunnitelmien laatimiseen suuronnettomuuksien ja terveydenhuollon erityistilanteiden varalle yhdessä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa; ja
- 5) virka-avun antaminen poliisille, pelastusviranomaisille, rajavartiolaitosviranomaisille ja meripelastusviranomaisille niiden vastuulla olevien tehtävien suorittamiseksi.

Tässä palvelutasopäätöksessä päätetään lisäksi, että ensihoitopalveluun kuuluu

6) ensivastetoiminta, jolla tarkoitetaan muun kuin ensihoidon yksikön käyttämistä korkeariskisten potilaiden hoidon aloitusviiveen lyhentämiseen ja hätäensiavun antamiseen ennen ensihoitoyksikön tuloa kohteeseen; sekä

7) ensihoidon tukitehtävien suorittaminen alueen peruspalvelukeskusten kanssa erikseen niin sovittaessa ja mikäli ensihoidon resurssit mahdollistavat toiminnan vaarantamatta perustehtävää. Tukitehtäviä ovat esimerkiksi vaativat hoidon tarpeen arviot kotona tai hoivalaitoksissa, kotisairaala-tehtävät sekä tehostetun kotiutuksen tukeminen.

Lisäksi päätetään, että

8) kaikki alueen ambulanssia vaativat potilassiirtokuljetukset tuotetaan pääosin yhtymän omana tuotantona pois lukien terveydenhuoltolain 73§ mukaiset ennalta suunnitellut hoitolaitosten väliset siirtokuljetukset, jotka tuotetaan pääosin kilpailutettuna osana alueellista ensihoitopalvelua. Kilpailutus kattaa kaksi ensihoidon yksikköä.

Ensihoitopalvelun tehtävämäärittelyitä täydennetään STM:n ensihoitoasetuksella 340/2011.

Ensihoitopalvelu järjestetään alueellisena kokonaisuutena. Ensihoitoyksiköillä on työnlaitosasema, mutta ne hoitavat ensihoidon tehtäviä koko alueella eli ensihoidon resurssi ei ole kuntiin sidottua.

Ensihoitopalvelun kenttäjohtaja johtaa koko ensihoitopalvelun toimintaa operatiivisesti 24/7 – periaatteella. Kenttäjohtaja vastaa palvelutasopäätöksen mukaisen ensihoitovalmiuden ylläpidosta, tehtävien suorittamisesta palvelulupauksen tavoitteiden mukaisesti sekä moniviranomaistehtävissä toimii virkavastuullisena terveydenhuollon johtajana ja asiantuntijana. Suuronnettomuus- tai muissa erityistilanteissa kenttäjohtaja toimii alueellisen suuronnettomuussuunnitelman mukaisesti lääkintäjohtajana.

Ensihoitopalvelun tilannekeskus ottaa vastaan ambulanssia vaativat siirtokuljetustilaukset, koordinoi kaikki alueen ennalta suunnitellut ambulanssia vaativat potilassiirrot terveyskeskuksista ja hoivalaitoksista jatkohoitoon sekä kaikki keskussairaalan tarvitsemat siirtokuljetuspalvelut. Siirtokuljetukset on integroitu ensihoitojärjestelmään. Lisäksi tilannekeskus ottaa vastaan kaikki ensihoitopalvelun tukitehtävien tilaukset ja koordinoi ne ensihoitopalveluun tiiviissä yhteistyössä alueen perusterveydenhuollon sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Ensihoitopalvelun tasoa nostetaan tulevaisuudessa lisäämällä hoitovalmiutta erityisesti hyvinvointikuntayhtymän reuna-alueiden hoitoyksiköihin. Tavoitteena on lähivuosina muuttaa yksiköt pääosin H+H – tasoiseksi ensihoitoyksiköiksi. Tällä varmistetaan terveydenhuollon ammattitaito ja kokemus erityisesti yksiköissä, jotka tuottavat paljon ensihoidon tukitehtäviä. Ensihoidon potilasmateriaali ja tehtävien luonne on muuttunut moninaisemmaksi ja vaativammaksi. Kykenemme vastaamaan siihen ainoastaan lisäämällä riittävän ammattitaidon omaavia työntekijöitä ensihoitoyksiköihin.

Ensihoidon tehtävämäärien kasvu on ollut Suomessa 3-5 % vuosittain. Tämän hallitsemiseksi kuljettavien resurssien jo vähentyessä suositellaan jatkossa perustettavaksi ensihoidon vastaanottopalvelua (EVA – palvelu) tuottavia yhdellä kokeneella vähintään H – tasoisella pätevyydsvastaanottoon totuneella ensihoitajalla miehitettyjä yksiköitä tukemaan erityisesti iltayöaikaista ensihoitoa alueellisesti. Näin alueen reuna-alueiden ensihoitovalmius paranee kustannustehokkaasti eikä kuljettavien ensihoitoyksiköiden määrää tarvitse lisätä lähitulevaisuudessa.

3. ENSIHOITOPALVELUN JÄRJESTÄMISTAPA

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ensihoitokeskus vastaa ensihoitopalvelun järjestämisestä ja johtaa toimintaa kokonaisuutena (lääketieteellinen, hallinnollinen, taloudellinen ja operatiivinen johtamisvastuu). Toiminnasta vastaavat yhtymän ensihoidon ylilääkäri yhdessä ensihoitopäällikön kanssa.

Pelastuslaitos vastaa omasta henkilöstöhallinnostaan, asemapaikoista soveltuvin osin sekä ensihoitopalvelun tarvitseman kaluston hankinnasta, huolloista ja ylläpidosta yhteistoimintasopimuksen mukaisesti pois lukien EVA-yksiköt. Lisäksi pelastuslaitos vastaa ensihoitopalvelun tarvitsemasta erityskalustosta (kelirikko-, vesistö- ja maastoajoneuvot) ensihoidotehtävien suorittamiseksi.

Ensihoitokeskus tuottaa ensihoitajaresurssin H+H – yksiköihin sekä osaan H+P – yksiköistä.

Yhteistoimintasopimuksella Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa sovitaan pelastuslaitoksen tuottamista ensihoitoyksiköistä osana alueellista ensihoitojärjestelmää. Pelastuslaitoksen yksiköissä hyödynnetään alueellista pelastaja – resurssia.

Tavoitetaso	Yksikkötunnus	Valmiusaika
H+H	PH121	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH122	12 h kaikkina päivinä
H+P	PH123	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH124	24 h kaikkina päivinä
P+P	PH131	12 h kaikkina päivinä
P+P	PH132	12 h kaikkina päivinä
P+P	PH133	12 h 5 päivänä viikossa
H+H	PH221	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH222	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH223	12 h kaikkina päivinä
H+P	PH224	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH225	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH226	12 h kaikkina päivinä
H+H	PH321	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH322	12 h kaikkina päivinä
H+P	PH323	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH324	24 h kaikkina päivinä
H+P	PH325	24 h kaikkina päivinä
EVA	PH061 ja PH062	12 h kaikkina päivinä

Taulukko 1. Ensihoitopalvelun yksiköt, joista 124 ja 224 ovat kilpailutetut yksiköt.

Osana monituottajamallia alueelle on kilpailutettu kaksi ympäri vuorokautista ensihoitoyksikköä. Näiden tehtävänä on tuottaa ensihoitovalmiuden lisäksi terveydenhuoltolain 73§ mukaisia siirtokuljetuspalveluita alueen käyttöön.

Kuljettavien ensihoitoyksiköiden lisäksi ensihoitokeskus tuottaa ensihoitojärjestelmän osana toimivat ensihoidon vastaanottopalvelua tuottavat yksiköt (EVA – yksiköt), jotka ovat hoitoyksikön

valmiudella ja vaatimaan hoidon tarpeen arvioon varustettuja yhden kokoneen vähintään hoitotason ensihoitajan miehittämiä ei-kuljettavia yksiköitä. EVA – yksikkö tuottaa vaativaa hoidon tarpeen arviointia, kotisairaalatehtäviä, tukee tehostettua kotiutusprosessia erikoissairaanhoidosta ja terveyskeskuksista sekä lisäksi ensihoitovalmiutta yöaikaan alueella ja lyhentää kriittisesti sairaan potilaan hoidon aloitusviivettä.

Ensihoitopalvelun yksiköiden valmiusaikaa voidaan joustaa vastaamaan kuntatalouden muutoksia tilannekohtaisesti ensihoitokeskuksen päätöksellä budjettiraamin asettamissa rajoissa.

4. POTILAIDEN TAVOITTAMISAIKATAVOITTEET (PALVELULUPAUS)

Riskialuealuokka	A / B			C	D
	Vähintään EVY		Hoitotaso	Ambulanssi	Ambulanssi
	8 min	15 min	30 min	30 min	120 min
1	85 %	95 %	95 %	95 %	90 %
2	70 %	90 %	90 %	90 %	90 %
3	40 %	80 %	85 %	85 %	90 %
4	20 %	55 %	80 %	75 %	90 %
5	Ei määritellä			Ei määritellä	

Taulukko 2. Tavoittamisaikatavoitteet eri kiireysluokissa ja riskialueilla.

Tavoittamisaikatavoitteita on tarkistettu vastaamaan vuoden 2015 toteumaa edellyttäen kahden EVA-yksikön valmiutta.

5. ENSIHOITOHENKILÖSTÖN KOULUTUSTASO

Ensihoitajien minimikoulutusvaatimukset on määritelty ensihoitoasetuksessa.

Ensiauttaja. Minimivaatimuksena on palokuntien ensiapukurssi sekä ensivastekurssi. Mikäli henkilöllä on pelastaja-tutkinto tai terveydenhuoltoalan soveltuva ammattitutkinto, hän voi toimia ensiauttajana.

Perustason ensihoitaja. Perustasolla voi työskennellä pelastaja – tutkinnon (tai vanhamuotoisen palomies-sairaan kuljettaja – tutkinnon) sekä terveydenhuollon soveltuvan ammattitutkinnon (terveydenhuollon ammattitutkinto; laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 2§), omaava henkilö, jolla on voimassa oleva hoitovelvoite hoitotasolleen. Tilapäisesti perustason ensihoitajan tehtävissä voi työskennellä ensihoitaja-AMK – opiskelija, jolla opinnoista suoritettu perustason ensihoidon osuus (160 op) sekä perustason testaus ja LOVE:n perustason osio hyväksytysti suoritettuna.

Hoitotason ensihoitaja. Hoitotasolla voi työskennellä ensihoitaja-AMK tai sairaanhoitaja (laillistettu ammattihenkilö; laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 2§), jolla on

voimassa oleva hoitovelvoite hoitotasolleen. Ensihoitoasetuksen siirtymäsäännös (11§) huomioidaan jo alueella työskentelevien osalta, ellei aluehallintovirasto muuta vallitsevaa ensihoitoasetuksen 11§ tulkintaa. Sairaanhoitajien osalta 30 op ensihoidon täydennyskoulutus vaaditaan siirtymäajan jälkeen päätoimisesti hoitotasolla työskenteleviltä, mikäli täydennyskoulutusvaatimus sisältyy tulevaan sote-lainsäädäntöön.

Vaativan hoitotason ensihoitaja. Vaativalla hoitotasolla voi työskennellä ensihoitaja-AMK tai sairaanhoitaja (laillistettu ammattihenkilö; laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 2§), jolla on 30 op ensihoitoon suuntaavat opinnot suoritettuna sekä Päijät-Hämeen ensihoitokeskuksen vaativan hoitotason koulutusohjelma suoritettuna; lisäksi voimassa oleva hoitovelvoite hoitotasolleen.

Kenttäjohtaja. Kenttäjohtajana voi työskennellä ensihoitaja-AMK tai sairaanhoitaja, jolla on 30 op ensihoitoon suuntaavat opinnot suoritettuna (laillistettu ammattihenkilö; laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 2§), sekä Päijät-Hämeen ensihoitokeskuksen vaativan hoitotason koulutusohjelma suoritettuna; lisäksi voimassa oleva hoitovelvoite hoitotasolleen. Lisäksi tulee olla 30 op ensihoidon johtamisopinnot suoritettuna.

Liite 1

Ensihoidon riskialueet Päijät-Hämeessä.

